

יב א מ"י פ"ד מהלכות
טובה הלה ו' סגנו
לאורן ע' עשין ה' טו"ש
אור"ט סימן תרע"ג סעיף א'
יג ב מ"י ש"ס הלכה א'
טו"ש"ע סעיף ב'
יד ג מ"י ש"ס הלכה ו'
טו"ש"ע סעיף א'
טז ד מ"י ש"ס הלכה א'
קטנ טו"ש"ע אור"ט
סימן תרע"ג סעיף א'
טז ה מ"י ש"ס טור ש"ע
סעיף ב'
יז ו מ"י ש"ס הלכה א'
קטנ טו"ש"ע אור"ט
סימן תרע"ג סעיף ב'
יח ח מ"י ש"ס הלכה א'
טור ש"ע"ע סעיף א'
יט י מ"י פ"ג מהלכות
טובה הלכה א' סגנו
ש"ס טור ש"ע אור"ט סימן
תרע"ג סעיף א'
כ ב מ"י פ"ד מהל'
טור מונח הלכה יג
טו"ש"ע מ"מ סימן מ"ח
סעיף ב'
כא כ טו"ש"ע אור"ט ס'
תרע"ג סעיף ו'

ואין יכול להדליק בשבת וי"ל דא"כ לא הוה נרין ליה לנימנר זין
בחול זין בשבת כיון דחד טעמא הוא אלא הי"ל לנימנר א' ארין
מדליקין סתם מדקאמר זין בחול זין בשבת ש"מ שעוד יש טעם
אחר בשבת שלא להדליק לזד מטעם
סבר דמוחר להשתמש לאורה ומיחו
רז דקאמר מדליקין זין בחול זין
בשבת לא הוה מני לנימנר מדליקין
סתם דה"ל דוקא בחול אצל בשבת
אין מדליקין שמא יטה דשקמתא לא
יהיי אומר לשוה אדם יחמיר לאסור
להשתמש לאורה וכן הלכתא דנר
תוכה אסור להשתמש לאורה כרז
וכי' יומא וזכי' נמי קיבלה ורז
יוסף נמי משמע לקמן דס"ל הכי
וכמה אין זקוק לה דלולכו ספירא
לכו הכי ורז הונא יחיד הוא ולית
הלכתא כותיה:

דאי לא אדליק מדליק. אצל מכלאן
ואילן עבר הונא אומר ר' הרי"י
פורט דיש לזכור ולהדליק צלילה מר
שלא יאחר יותר מרזא ומי"מ אס
יאחר יליק מספק דהא משני שינוי'
אחריו ולר"י נראה דעמה אין לחוש
מתי יליק דלנו אין לנו היכרא אלא
לזכי' אצל מכלאן מדליקין
דכמה אין זקוק לה דא"כ
לא הי"ל לנימנר אין
מדליקין תוכה אלא
כשדאי הי"ל גי' מותר
להשתמש לאורה:

תוספות ישנים

א וצ"ל א' ליכא לנימנר
דלי חר אמר אין מדליקין
סתם ה"ל דהיינו בשבת
ומשום דמוחר להשתמש
לאורה אצל מכלאן מדליקין
דכמה אין זקוק לה דא"כ
לא הי"ל לנימנר אין
מדליקין תוכה אלא
כשדאי הי"ל גי' מותר
להשתמש לאורה:

רבינו הנגאל

אמר רב פחילו ושמנים
שאמרו חכמים אין
מדליקין בהן בשבת
מדליקין בהם בחנוכה
בין בחול בין בשבת מ"ט
קסבר בבבא ארין זקוק לה
ואסי' להשתמש לאורה.
מצינו
משמשקע החמה ועד
שתכלה רגל מן השוק
מאי לאו דאי בכחה הדר
מדליק לה. ושני' לאו אי
לא אדליק נר של חנוכה
עדיון לא יאמר כבר עבר
זמנה אלא מדליק עד
דכלי ירעלא דתרמודאי
אז נמי שטורא דשמן
דנר חנוכה כמה הוה כ"י
שיהא דולק משקיעת
החמה עד שתכלה ורגלא
דתרמודאי: ת"ד מצות
חנוכה נר איש וביתו
והמהדרין נר לכל אחד
ואחד והמהדרין מן
המהדרין ב"ה אומרים
יום ראשון מדליק אחד
מיכן והילך מוסף
הולך. פי' המהדרין:
מצות כדאמרין
(כ"ק ט ב) להדור מצוה
עד שתיש במצוה. ת"ד
נר חנוכה מצוה להניחה
על פתח ביתו מבחוץ
ואם היה דר בעליה
מניחה בחלון הפתח
להי"י ובשעת הסכנה
מונח על השולחן ודי'
אמר רבא צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו
(אוי אכא מדורה לא
צריך) ואי אדם חשוב
הוא אף גב דאית
ליה מדורה צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו.

אמר רב פחילו ושמנים
שאמרו חכמים אין
מדליקין בהן בשבת
מדליקין בהם בחנוכה
בין בחול בין בשבת מ"ט
קסבר בבבא ארין זקוק לה
ואסי' להשתמש לאורה.
מצינו
משמשקע החמה ועד
שתכלה רגל מן השוק
מאי לאו דאי בכחה הדר
מדליק לה. ושני' לאו אי
לא אדליק נר של חנוכה
עדיון לא יאמר כבר עבר
זמנה אלא מדליק עד
דכלי ירעלא דתרמודאי
אז נמי שטורא דשמן
דנר חנוכה כמה הוה כ"י
שיהא דולק משקיעת
החמה עד שתכלה ורגלא
דתרמודאי: ת"ד מצות
חנוכה נר איש וביתו
והמהדרין נר לכל אחד
ואחד והמהדרין מן
המהדרין ב"ה אומרים
יום ראשון מדליק אחד
מיכן והילך מוסף
הולך. פי' המהדרין:
מצות כדאמרין
(כ"ק ט ב) להדור מצוה
עד שתיש במצוה. ת"ד
נר חנוכה מצוה להניחה
על פתח ביתו מבחוץ
ואם היה דר בעליה
מניחה בחלון הפתח
להי"י ובשעת הסכנה
מונח על השולחן ודי'
אמר רבא צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו
(אוי אכא מדורה לא
צריך) ואי אדם חשוב
הוא אף גב דאית
ליה מדורה צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו.

אמר רבא צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו
(אוי אכא מדורה לא
צריך) ואי אדם חשוב
הוא אף גב דאית
ליה מדורה צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו.

אין זקוק לה ומותר להשתמש לאורה א"ר
זורא אמר רב מתנה ואמרו לה א"ר זורא'
אמר רב פתילות ושמינים שאמרו חכמים
אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן
בחנוכה בין בחול בין בשבת א"ר ירמיה
מאי טעמא דרב קסבר פ' כבתה אין זקוק לה
ואסור להשתמש לאורה אמרוה רבנן קמיה
דאב"י משמיה דר' ירמיה ולא קיבלה כי אתא
רבין אמרוה רבנן קמיה דאב"י משמיה דר'
יוחנן וקיבלה אמר אי זכאי גמירתיה
לשמעתיה מעיקרא והא גמרה נפקא מינה
לגירסא דניקוטא וכבתה אין זקוק לה ורמינהו
ד' מצותה' משמשקע החמה עד שתכלה רגל
מן השוק מאי לאו דאי כבתה הדר מדליק לה
לא דאי לא אדליק מדליק וא"י לשעורה:
עד שתכלה רגל מן השוק ועד כמה אמר רבה
בר בר חנה אמר ר' יוחנן עד דכליא ריגלא
דתרמודאי: ת"ד מצות חנוכה נר איש וביתו
והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן
המהדרין ב"ש אומרים יום ראשון מדליק
שמונה מכאן ואילך פוחת והולך וב"ה אומרים
יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסף
והולך אמר עולא פלוגי בה תרי אמוראי
במערבא ר' יוסי בר אבין ור' יוסי בר זבידא
חד אמר מעמא דב"ש כנגד ימים הנכנסין
וטעמא דב"ה כנגד ימים היוצאין וחד אמר
מעמא דב"ש כנגד פרי החג וטעמא דבית
הצ' דמעלין בקדש ואין מורידין אמר רבה
בר בר חנה א"ר יוחנן שני זקנים היו בצידן
אחד עשה כב"ש ואחד עשה כדברי ב"ה זה
נותן טעם לדבריו כנגד פרי החג וזה נותן
טעם לדבריו דמעלין בקדש ואין מורידין ת"ר
ה' נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו
מבחוץ אם היה בר בעלייה מניחה בחלון
הסמוכה לרה"ר ובשעת הסכנה מצוה על
שלהנו ודיו אמר רבא' צריך נר אחרת
ואו להשתמש לאורה ואי איכא מדורה לא
צריך ואי אדם חשוב הוא אע"ג דאיכא
מדורה צריך נר אחרת: מאי חנוכה דתנו
רבנן ז' בכ"ה בכסלו יומי חנוכה תמניא
אינון דלא למספד בהון וזו ודלא להענות

בהון שכשנכנסו ויונים להיכל טמאו * כל השמינים שבהיכל וכשנברה מלכות
בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה
מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה
בו גם והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים
בהלל והודאה * תנן התם גין היוצא מתחת הפטיש ויצא והיוק חייב * גמול *
שמעון פשתן והוא עובר ברשות הרבים ונכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה
בנרו של חנוני והדליק את הכירה בעל הגמול חייב * הניח חנוני את נרו מבחוץ
חנוני חייב רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור * אמר רבינא (משום דרבה' ז) זאת אומרת * נר חנוכה מצוה
להניחה בתוך עשרה דאי ס"ד למעלה מעשרה לימא ליה היה לך להניח למעלה מגמול ורוכבו וירלמא אי
מיטרחא ליה טובא אתי לאימונעי ממצוה: * אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום
נר

אמר רבא צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו
(אוי אכא מדורה לא
צריך) ואי אדם חשוב
הוא אף גב דאית
ליה מדורה צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו.

אין זקוק לה. הלך בחול שרי: ואסור להשתמש לאורה. שיהא
ניכר שהוא נר מנחה וליכא לנימנר להטמיה: וז"ל קב"ה. שלא
תשבו לסמוך על דבריו: אי זכאי. אילו הייתי זוכה ללומדה הייתי
גורסה כששמעיה ראשון: גירסא דניקוטא. מתקיים יותר משל
זקנה': * דשיעורה. שיהא זה שמן
כשיעור הזה ומיאו אס כמותה אין
זקוק לה: רגלא דתרמודאי. שם
אומה' מלקטי עליס דקיס ומתעבדין
בשוק עד שהולכים בני השוק לזמיהס
משמשקע השמינים צמיתהס אור
וכשצריך לנעוץ יולאים וקוין מן:
נר איש וביתו. נר אחד צלל לילה
ואיש וכל בני ביתו סגי להו כנר אחד:
והמהדרין. אחר המנחה' עושין נר
אחד צלל לילה לכל אחד ואחד מנני
הצית: כנגד ימים הנכנסים.
העמידים לנא: ימים היוצאין. שילאו
כזר וזה שהוא עומד צו נמנה עס
היולאין: פרי החג. מתמעטים
והולכים בקרצנות לפרשת פתנס:
מעלין בקדש ואין מורידין. מקראי
לפינן לה צמנות צפרק שמי הלחם
(ק' ט). מבחוץ. משום פרסומי
ניסא ולא צריכ' אלא צמנרו צמתינן
היו פתוחים לתכר: ואם היה דר
בעלייה. שאין לו מקום צמנרו
לנתיחה עס: מניחה. מנפנים כנגד
חלון הסמוך לרה"ר: הסכנה. שהיה
לחם לפרסיה חוק ציוס אדס שלא
יעצרו נר אלא צמית ע"ז שלהס
כדאמרין צגיטין (פ"ג ק' ט): נר
אחרת. לעשות היכר לדבר: ואי
איכא מדורה. אס לא נרין נר אחרת
לפי שמשמש לאור המדורה ויש
היכרא שהנר של מנחה היל: ואי
אדם חשוב הוא. שציוס רגיל להשתמש
לאור המדורה: צריך נר אחרת. דאי
לא לא הוה היכר: מאי חנוכה. על
אזיה נס קצוהו: * בחותמו. צהנע
ומתוס צצצעמו והכיר' שלא נגעו צו:
ה"ג ועשאום ימים טובים בהלל
והודאה. לא שאסורין שבהלל שלא
קצעו אלא לקרות הלל ולומר על
הסכים צהולאה: גין. גילוף
אשטינלי' ש: פטיש. קורנס גדול
של נפחיס: בע"ג גמל חייב. שלא היה
לו להגדיל צמילמו שמתנס לתנות:
בנר חנוכה פטור. חנוני צצצרות
פירסוס מנחה הניחה שס': זאת
אומרת. הא דקמני צנר מנחה פטור:
פסולה

אמר רב פחילו ושמנים
שאמרו חכמים אין
מדליקין בהן בשבת
מדליקין בהם בחנוכה
בין בחול בין בשבת מ"ט
קסבר בבבא ארין זקוק לה
ואסי' להשתמש לאורה.
מצינו
משמשקע החמה ועד
שתכלה רגל מן השוק
מאי לאו דאי בכחה הדר
מדליק לה. ושני' לאו אי
לא אדליק נר של חנוכה
עדיון לא יאמר כבר עבר
זמנה אלא מדליק עד
דכלי ירעלא דתרמודאי
אז נמי שטורא דשמן
דנר חנוכה כמה הוה כ"י
שיהא דולק משקיעת
החמה עד שתכלה ורגלא
דתרמודאי: ת"ד מצות
חנוכה נר איש וביתו
והמהדרין נר לכל אחד
ואחד והמהדרין מן
המהדרין ב"ה אומרים
יום ראשון מדליק אחד
מיכן והילך מוסף
הולך. פי' המהדרין:
מצות כדאמרין
(כ"ק ט ב) להדור מצוה
עד שתיש במצוה. ת"ד
נר חנוכה מצוה להניחה
על פתח ביתו מבחוץ
ואם היה דר בעליה
מניחה בחלון הפתח
להי"י ובשעת הסכנה
מונח על השולחן ודי'
אמר רבא צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו
(אוי אכא מדורה לא
צריך) ואי אדם חשוב
הוא אף גב דאית
ליה מדורה צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו.

הנהגות הגר"א

[א] גמרא להשתמש
לאורה.
[ב] שם (וד"א
התענות בהון).
חל"מ:

הנהגות וציונים

[א] ב"ר פ"ד וברא"ש איתא
א"ר זורא אמר רב (וכנ"ל)
כאן ובר"ה הקיפו
תכות "רב מתנא" ואינו
נכור. (ב"ש: [א] גירסת ר'
פרהיה ושי"ת בעלי
התוס' (סי' ב) ובשעת
השפדו ועי' תוס' לקמן
ג' ע"א ד"ה קממי:
אם כהני' ובה"א רבה:
[ד] צ"ל משמיה
דרבאן (גליין) כ"ה
בב"ק וכתב' אחד
בבבא: [א] בבבא
יוסף אומנות (וכ"ה
בכת"י ועי' בר"י:
[א] לפיזי נראה הכוונה
המהדרין לחור אחד
אולם ברש"י
שב"ה"ה הגין והמהדרין
את המצוה, ובדפ"י
המהדרין
ולפי"ז הכוונה לייפות
את המצוה: [א] יש
להוסיף מונח בחותמו
(מהרש"ל): [א] צ"ל
(ובדפ"י)
והכ"ו: [א] נדצ"ל
ואומר (דפ"ר אמר):
[א] צ"ל שרינו' (ברכות
שמים: [א] בכת"י וזה:
[א] וכן ליתא במגילת
תענית:

ליקוטי רש"י

הסכנה. שיש לפרסיה
יום אחד שאין מדליקין אור
צמאום יום אלא צמית ע"ז
שלאן גיטין [א]. כגון
פרכיס שדיל לחס יום
אס שאין מניקין אור
לא צמית ענדת אלניס
שלס [א] לקמן ט: גין.

אמר רבא צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו
(אוי אכא מדורה לא
צריך) ואי אדם חשוב
הוא אף גב דאית
ליה מדורה צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו.

אמר רב פחילו ושמנים
שאמרו חכמים אין
מדליקין בהן בשבת
מדליקין בהם בחנוכה
בין בחול בין בשבת מ"ט
קסבר בבבא ארין זקוק לה
ואסי' להשתמש לאורה.
מצינו
משמשקע החמה ועד
שתכלה רגל מן השוק
מאי לאו דאי בכחה הדר
מדליק לה. ושני' לאו אי
לא אדליק נר של חנוכה
עדיון לא יאמר כבר עבר
זמנה אלא מדליק עד
דכלי ירעלא דתרמודאי
אז נמי שטורא דשמן
דנר חנוכה כמה הוה כ"י
שיהא דולק משקיעת
החמה עד שתכלה ורגלא
דתרמודאי: ת"ד מצות
חנוכה נר איש וביתו
והמהדרין נר לכל אחד
ואחד והמהדרין מן
המהדרין ב"ה אומרים
יום ראשון מדליק אחד
מיכן והילך מוסף
הולך. פי' המהדרין:
מצות כדאמרין
(כ"ק ט ב) להדור מצוה
עד שתיש במצוה. ת"ד
נר חנוכה מצוה להניחה
על פתח ביתו מבחוץ
ואם היה דר בעליה
מניחה בחלון הפתח
להי"י ובשעת הסכנה
מונח על השולחן ודי'
אמר רבא צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו
(אוי אכא מדורה לא
צריך) ואי אדם חשוב
הוא אף גב דאית
ליה מדורה צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו.

אמר רב פחילו ושמנים
שאמרו חכמים אין
מדליקין בהן בשבת
מדליקין בהם בחנוכה
בין בחול בין בשבת מ"ט
קסבר בבבא ארין זקוק לה
ואסי' להשתמש לאורה.
מצינו
משמשקע החמה ועד
שתכלה רגל מן השוק
מאי לאו דאי בכחה הדר
מדליק לה. ושני' לאו אי
לא אדליק נר של חנוכה
עדיון לא יאמר כבר עבר
זמנה אלא מדליק עד
דכלי ירעלא דתרמודאי
אז נמי שטורא דשמן
דנר חנוכה כמה הוה כ"י
שיהא דולק משקיעת
החמה עד שתכלה ורגלא
דתרמודאי: ת"ד מצות
חנוכה נר איש וביתו
והמהדרין נר לכל אחד
ואחד והמהדרין מן
המהדרין ב"ה אומרים
יום ראשון מדליק אחד
מיכן והילך מוסף
הולך. פי' המהדרין:
מצות כדאמרין
(כ"ק ט ב) להדור מצוה
עד שתיש במצוה. ת"ד
נר חנוכה מצוה להניחה
על פתח ביתו מבחוץ
ואם היה דר בעליה
מניחה בחלון הפתח
להי"י ובשעת הסכנה
מונח על השולחן ודי'
אמר רבא צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו
(אוי אכא מדורה לא
צריך) ואי אדם חשוב
הוא אף גב דאית
ליה מדורה צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו.

הנהגות הגר"א

[א] גמרא להשתמש
לאורה.
[ב] שם (וד"א
התענות בהון).
חל"מ:

הנהגות וציונים

[א] ב"ר פ"ד וברא"ש איתא
א"ר זורא אמר רב (וכנ"ל)
כאן ובר"ה הקיפו
תכות "רב מתנא" ואינו
נכור. (ב"ש: [א] גירסת ר'
פרהיה ושי"ת בעלי
התוס' (סי' ב) ובשעת
השפדו ועי' תוס' לקמן
ג' ע"א ד"ה קממי:
אם כהני' ובה"א רבה:
[ד] צ"ל משמיה
דרבאן (גליין) כ"ה
בב"ק וכתב' אחד
בבבא: [א] בבבא
יוסף אומנות (וכ"ה
בכת"י ועי' בר"י:
[א] לפיזי נראה הכוונה
המהדרין לחור אחד
אולם ברש"י
שב"ה"ה הגין והמהדרין
את המצוה, ובדפ"י
המהדרין
ולפי"ז הכוונה לייפות
את המצוה: [א] יש
להוסיף מונח בחותמו
(מהרש"ל): [א] צ"ל
(ובדפ"י)
והכ"ו: [א] נדצ"ל
ואומר (דפ"ר אמר):
[א] צ"ל שרינו' (ברכות
שמים: [א] בכת"י וזה:
[א] וכן ליתא במגילת
תענית:

ליקוטי רש"י

הסכנה. שיש לפרסיה
יום אחד שאין מדליקין אור
צמאום יום אלא צמית ע"ז
שלאן גיטין [א]. כגון
פרכיס שדיל לחס יום
אס שאין מניקין אור
לא צמית ענדת אלניס
שלס [א] לקמן ט: גין.

אמר רבא צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו
(אוי אכא מדורה לא
צריך) ואי אדם חשוב
הוא אף גב דאית
ליה מדורה צריך נר
(אחד) [אחר] לתשמישו.